

דאליזדור

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (צא)

כ"ט טבת תשע"ז 1153 (שנה כב')

ההפטרה: השמים כסאי (ישעיה סו)

פרשת וארא

"... לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם אשר גרו בה" (ו, ד)

שואל "כף החיים" מהו כפל הלשון, היה צריך לומר: "לתת להם את ארץ כנען אשר גרו בה"? אלא ש"מגור" - לשון מגורים ודירה וגם לשון פחד ומורא, שמשמעותה כאן ארץ הפחד והמגור, אשר התגוררו בה. משום שארץ ישראל היא כארמון המלך "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה". שכל המתגורר בארץ ישראל צריך להיזהר משנה זהירות על כל מעשיו, הנהגותיו והליכותיו שיהיו לרצון ה' ולפחד מכל עבירה ועוון לכל יכעיס את המלך בהיכל קדשו. ואם תהיה זו "ארץ מגוריהם" - שהיושבים בה פוחדים לעבור עבירות, יזכו להתגורר בה תמיד ולא תקיא אותם הארץ.

"... והשלך לפני פרעה יהי לתנין" (ו, ט)

כידוע שהסביבה משפיעה הרבה על האדם אם לטוב ואם לרע, אפילו אדם נעלה ונאצל עשוי להתקלקל בסביבה של אנשי רשע וכן להיפך: אדם רשע משתפר וחוזר למוטב בסביבת אנשים כשרים ובני עליה. מכאן הרמז שהמטה הפך לתנין, אפילו מטה ששם השם המפורש חקוק עליו, אם תשליך אותו לפני פרעה בסביבה פושעת ומזוהמת יהיה לתנין, לחיה טורפת ואותו תנין יתהפך שוב למטה אלוקים אם ידיו של משה יחזיקו בו.

"ויבא ערוב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו ובכל ארץ מצרים..." (ז, כ)

אחד הטעמים שהביא הקב"ה על המצרים מכת ערוב, היות שהמצרים אילצו את עם ישראל שיבשלו עבורם בשר וגבינה יחד ולכן נענשו בערוב חיות. אמר הקב"ה: מאחר ונעשיתם כיתות כיתות לצער את בני, גם אני אצווה על החיות להיעשות כיתות כיתות של חיות ועופות מזיקים להזיקכם. והיה נס מיוחד במכת זו מפני שידוע שכל חיה חוששת מחיה אחרת שיותר חזקה ממנה, ובפרט האריה שאין חיה שהולכת עימו אבל במכה זו באו כולם יחד, עופות השמים וחיות הארץ.

סודו של הזלזול

שאלות הלכתיות רבות הובאו יום יום לפני רבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט. באחד הימים הוצגה לפניו שאלה חמורה שכרוכה הייתה בהפסד מרובה, חלב נשפך מתוך כד וטיפות רבות ניתזו לתוך סיר שבושל בתוכו בשר לסעודת אנשי החברה קדישא, והסתבר כי יש בכמות החלב שניתזה לתוך הסיר כדי להטריף את התבשיל ובכך יש הפסד רב, שכן כמות הבשר שבסיר גדולה מאד. מה עוד ששעת הסעודה קרבה והולכת ואין פנאי להכין תבשיל אחר במקום זה שנטרף. כדי שלא יפסקו הלכה לעצמם, פנו אל לרבי שמואל סלנט לשאול את פיו. שמע רבי שמואל את הבעיה ולא השיב דבר, רק ביקש מהשואלים לעזוב את ביתו ולחזור כעבור זמן מה. מששבו התפלאו לשמוע כי רבי שמואל מתיר להם את התבשיל שבסיר, בין השואלים היו תלמידי חכמים מופלגים, הללו החלו להתפלפל לחקור ולדרוש בהיתר שנתן הרב

העלון מוקדש לעילוי נשמת אליהו בן ורד אסנת ת.נ.צ.ב.ה

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:41-8:42

כניסת שבת: 4:51

יציאת שבת: 5:43

יציאת שבת: 6:16

אולם כעבור זמן רב התברר היסוד להיות. לאחר שביקשם רבי שמואל לעזוב את ביתו זימן אליו את החלבן אשר מכר את החלב שבכד ואמר לו: "מבקש אני ממך בכל לשון של בקשה לגלות לי את האמת לאמיתה, כמה מים נוהג אתה למהול בתוך החלב? אמור זאת רק לי ומבטיח אני לך שלא אגלה זאת לאיש". הודה החלבן מהי כמות המים שמוהל הוא בחלב ורבי שמואל מיהר לחשב ומצא כי לאחר שנוספה כמות המים הזאת התמעט שיעור החלב וממילא התרבה שיעור ההיתר והאיסור שלכאורה חל על התבשיל בטל.

שלמירת כשרות גם במצבים הקשים ביותר

היה זה בתום מלחמת העולם השנייה, האמריקאים נכנסו למחנות והביאו עמם את בשורת השחרור. האנשים מזי הרעב היו כנדהמים, הם לא היו מסוגלים לקלוט בחושיהם את מלוא המשמעות של המילה חופש. קצין הצבא האמריקאי שמצא את הניצולים הודיע באוזניהם: "הנכם נמצאים עכשיו תחת חסותו של צבא ארצות הברית, עוד מעט יבואו לטפל בכם, תקבלו אוכל, תשכנו במקום מבטחים ולא תחסרו דבר". השרידים תלו עיניים בוהות ותוהות סביב כמו לא נתפסו הדברים בשכלם, או אז קם ממקומו האדמו"ר מקלויזנבורג שהיה גם הוא בין הניצולים ואמר: "עליכם לדעת כי חלק מן האנשים הנמצאים פה הם יהודים, בהתאם לחוקי דתם עליהם לאכול רק מה שהוא בתכלית הכשרות, מאכלם חייב להיות כשר. אנו נהיה אסירי תודה לחיל השחרור אם ישימו לב לכך", הכול היו נרעשים ומבולבלים ואילו האדמו"ר דעתו צלולה וזכה, ידע מי אלוקיו ומה ה' דורש מעימו, יש לשמור על כשרות!

אולם לא כן היו התגובות סביב, אנשים קמו מתקוממים כנגדו: "למי נחוץ אוכל כשר? כבר עכשיו הוא מתחיל עם השיגעונות שלו", והרבי נינוח ומאיר פנים משיב בניהותא: "הזוועות הסתיימו, אנו חוזרים להיות בני אנוש, אנחנו יהודים, כל איש חייב להיזהר במאכלות אסורות". שעה קלה חלפה, אנשי הצבא הביאו שפע מאכלים אולם הגויים שהיו עצורים באותו מחנה הקדימו וחטפו מכל הבא ליד עד כי לא נותר מאומה, מאוחר יותר הופעל מטבח חדש לתושבי המחנה, הרבי כחוש אף הוא, שפתיו רועדות מחולשה ומייסורים קם ממקומו וקרא: "חיים אנחנו כי יהודים אנחנו, כתוב בתורתנו הקדושה: 'ואתם הדבקים בה' אלוכם חיים כולכם היום'".

התפילה לא שבה ריקם

(מפי בעל המעשה לאיחוד)

מעשה שהיה

נולדתי להורים קשיי יום בשכונת מצוקה. ימי ילדותי אינם זכורים לי לטובה כלל. עיקר סיפורי מתחיל מימי לימודי בישיבה הקטנה, נרשמתי לישיבה חדשה שקיבלה כל בחור בזרועות פתוחות. קיוויתי למצוא בישיבה קצת מהחום שהיה חסר לי בבית, אך תקוותי נכזבה. איך שהוא השתלכתי בחברה, לא הרגשתי חשק בלימוד התורה. וכל עוד לא הפרעתי לאיש, אף אחד לא הפריע לי, אולם לא חשבתי שאפשר לחיות בדרך אחרת. עד שיום אחד קרה מה שקרה, וראש הישיבה נזף בי בחומרה רבה לעיני בחורי הישיבה, כל המרירות שהצטברה בקרבי במשך השנים פרצה כעת, לא יכולתי לשאת את הבושה, ובצעד ילדותי פוץ זרקתי את הכיפה מראשי וברחתי "החוצה", היישר לזרועות הרחוב, בתקווה שאוכל למצוא את אושרי בחברת בני השכונה עימם גדלתי, שכן הם היחידים שנראו לי "מאושרים" באמת, חסרי עול ומשוחררים מכל התחייבות [בעוד שהמציאות הכואבת הראתה לי שדווקא הם האומללים הגדולים ביותר!] ומכאן הדרך לפריקת עול היתה קצרה.

במשך תשע שנים תמימות ניסיתי למלא את הריקנות שבי בכל מיני עבירות. נראיתי מאושר, אך בתוך תוכי ידעתי שאני חי בשקר, לא חסכתי מעצמי בילויים ומסיבות, וכך מצאתי את עצמי די מהר מעורה בחברה מהמתרס השני. במשך שנים אלו חשתי שנאה לדת ולכל המשתמע ממנה.

העברתי את חיי בדירות שכורות עם חברים מפוקפקים, עד לאותו יום כיפורים לפני כ-16 שנה, ישבתי ביום הקדוש על שפת הים, כשענני עשן הסגריה האחרונים עלו והיתמרו וסימלו במידת מה את חיי ההולכים ונמוגים בעשן, ודווקא אז מתוך שיא הטומאה הרגשתי לפתע רצון עז

לבכות, וכך מצאתי את עצמי פורץ בבכי כשכל החברה מסביב מביטים עלי כמשוגע. לא היה אכפת לי, היה זה בכי על כל אותן השנים ששרפתי לריק, על אורח החיים הריקני בו בחרתי, על היום הקדוש שהולך וחומק מבין אצבעות ידי, באותם רגעים התגבשה בקירבי החלטה: "אני משנה כיוון ללא הרבה שהיות".

איני יודע מה גרם לנקודת מפנה זו, כנראה היו אלה תפילותיהם ודמעותיהם הרותחות של הורי, או אולי זכות אבות שעמדה לי?!

השלכתי את הכל אחרי גווי, כלום לא עמד לנגד עיני, לא הידידים שהותרתי מאחור, לא הבילויים ושאר "ההנאות", רצתי לבית הכנסת הראשון שנקרה בדרכי, ומאז החל סיפור חזרתי בתשובה, נכנסתי לישיבה בה למדתי שנתיים בשקידה שלא היתה מביישת בחורים ותיקים, כעבור שנתיים זכיתי לבנות את ביתי, לקחתי על עצמי עבודה תורנית כדי לנסות ולכפר ולו במעט על חטאי. וב"ה כיום נזקפים לזכותי פירות רבים. רבים מכירים את שמי ואך מעטים מודעים לסיפור המסתתר אחרי.

אני קורא אליכם בחורים יקרים! כמי שעבר וחווה את הבלי העולם הזה על כל צורותיו והנאותיו, עד היום אני חש את מרירות חטאי, איני מסוגל לישון בלילות, רק התורה מסוגלת להרגיעני, נצלו את שנות חייכם היפות ואל תתנו להם לחמוק מתחת ידיכם!

הלכות תולעים במוצרי מזון [לא]

פינת ההלכה

א. אסור מן התורה לאכול תולעים, שרצים ורמשים (ש"ע יו"ד סי' פד), והאוכל שרץ הארץ כנמלים, חרקים או תולעים כגון: בפירות וירקות עובר על 5 לאוין מן התורה (ויקרא יא מא-מד, גמ' מכות טז, תולעת שני לגר"ש רווח ח"א פ"א ס"ג).

פירוט של פירות וירקות ודרכי ניקויים מתולעים [התמונות מספרים]

כרוב לבן/אדום/מסולסל

כרוב מסולסל

עלי הכרוב נגועים מאוד, רוב נגוע [דאורייתא] בחרקים ובעיקר בתריפסים וכן בכנימות עלי כרוב, זחלי פרודניה או לאפיגמה, זחלים של לבנין הכרוב, זחלי עש גב יהלום ולפעמים אף אקירות.

הקיפולים הרבים של הכרוב [בפרט בכרוב האדום והמסולסל שמרובה קפלים] מהווים מקום מסתור לחרקים ובעיקר לתריפסים (תולעת שני ח"ג עמ' 7ד-פ, דליקת מזון כהלכה לגר"מ ויא ח"א עמ' 288-302 ובקיאור עמ' 71).

תריפס

זחל עש

זחל חלזון

זחל עש גב יהלום

זחל פלוסיה

זחל פרודניה

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': התבוננות- יש להתבונן ויזואלית על הכרוב, במידה והוא מצומק ועליו מהודקים קל יותר לנקותו כרוב שעליו פתוחים ונראים בו סימני נבירה ומציצה רבים יש להימנע מהשימוש בו (תולעת שני שס, דליקת מזון כהלכה סס).

סמני נבירה

שלב ב': פירוק העלים- מסירים את 2 שכבות הראשונות של הכרוב [2 עלים ראשוניים] וזורקים לפח. את יתר העלים מפרידים מהקלח עד שכל העלים מופרדים [ניתן גם לחתוך לרבעים ולאחר מכן להפריד את העלים] (תולעת שני שס, עיין דליקת מזון כהלכה סס).

שלב ג': משרים בכל פעם כמות קטנה במים עם חומר השריה [אמה, סטרילי וכדו'] למשך כ- 5 דקות [יש להקפיד שלא להשרות באופן שהעלים דבוקים אחד לשני וק"ו שלא להשרות רבעים שלמים שאז אין בשרייה זו שום תועלת!]

שלב ד': כרוב לבן/אדום- ראוי לשפשף את העלים עם ספוג רך יחד עם חומר ניקוי, דבר שיבטיח הסרת החרקים.

כרוב מסולסל- יש לשפשף את העלים עם ספוג רך יחד עם חומר ניקוי משני הצדדים ולדקדק היטב בקיפולים.

שלב ה': שוטפים היטב תחת זרם מים חזק משני צידי העלה כולל בקיפולים (תולעת שני שס, דליקת מזון

שלב ו': עושים בדיקת מדגמית של כמה עלי כרוב כנגד מקור אור לראות שאכן הניקוי הועיל ולא נותרו חרקים (תולעת שני סס, בדיקת מזון כהלכה סס).

כרוב מגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מהודרים

הכרוב הוא בחזקת נקי אולם איננו נקי בוודאות ולכן מספיק לו תהליך קל.
שלב א': הפרדת העלים מהקלח המרכזי.

שלב ב': יש להשרות את העלים בחומר ניקוי [מי סבון, או מי סטרילי וכדו'] למשך 3 דקות ולשוטפם היטב תחת זרם מים חזק (תולעת שני סס עמ' עט).

כרוב נצנים

כרוב נצנים הוא כרוב זעיר בממדים הדומה במבנהו לכרוב הרגיל, נגיעותו רבה [רוב נגוע-דאוריתא] עקב גודלו הקטן הקיפולים הם רבים וקשה מאוד לנקותו. (תולעת שני סס, בדיקת מזון כהלכה סס ובקילור סס).

אופן הבדיקה והשימוש:

שלב א': מסירים את העלים החיצוניים [ניתן להוריד את החלק התחתון סביב הגבעול ואז יורדים כל העלים החיצוניים ביחד] ממשיכים להוריד את העלים עד שמגיעים ללב הסגור ממש שהוא בד"כ בחזקת נקי מחרקים ומותר לאוכלו ללא בדיקה.

שלב ב': את העלים שפירקנו יש להפריד ולהשרות בחומר שריה [מי סבון אמה או מי סטרילי וכדו'] למשך 5 דקות [וראו לשפשפם בספוג רך].

שלב ג': שוטפים היטב תחת זרם חזק משני צדדי העלה כולל בקיפולים.

שלב ד': עושים בדיקה מדגמית של כמה עליים כנגד מקור אור לראות שאכן הניקוי הועיל ולא נותרו חרקים (תולעת שני סס, עמ' פ-פא).

כרוב נצנים קפוא

הגם שעובר תהליך שטיפה קודם הקפאתו הוא נשאר עדיין נגוע בחרקים.
עקב הקפאתו קשה לבודקו ולנקותו ועדיף להמנע מלהשתמש בו (תולעת שני סס).

כרוב סיני

כרוב סיני הינו בעל "ראש" עגול וסגור כשל הכרוב המצוי אך הוא בעל עליים רחבים מאוד ופתוחים.

כרוב זה נגוע בחרקים רבים [רוב נגוע דאוריתא] כגון: תריפסים, פסוקאים, כנימות עלה ועוד ולכן חובה לבודקו.

אופן הבדיקה והשימוש:

שלב א': מפרידים את העלים מהקלח באופן שכל העלים מופרדים לגמרי.

שלב ב': משרים בכל פעם כמות מועטה במים עם חומר שריה [אמה, סטרילי וכדו'] למשך 5 דקות.

שלב ג': משפשפים בספוג רך על פני כל העלים משני הצדדים ובפרט בקיפולים [יש להיזהר בזה מאוד עקב הקיפולים והבליטות שיש בעלים אלו].

שלב ד': שוטפים היטב תחת זרם מים חזק משני צדדי העלה כולל בקיפולים.

שלב ה': עושים בדיקה מדגמית של כמה עליים כנגד מקור אור לראות שאכן הניקוי הועיל ולא נותרו חרקים (תולעת שני סס עמ' פב).

כרוב סיני מגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מהודרים

הכרוב בחזקת נקי, אולם אינו נקי בוודאות ולכן לאחר הפרדת העלים יש להשרות את העלים במי ניקוי ל-3 דקות ולשוטפם היטב תחת זרם מים חזק (תולעת שני סס).

ניתן להשיג במשרדי העלון את טבלת הברכות הצבעוניות, הטבלה הצבעונית לבדיקת דגים מתולעים וכן את ספר החינוך "נתיבי החינוך" שבהוצאת העלון בטלפון 088644452

"מדרשת אור השם" נפתחה מדרשה לבנות עם פנימיה בבית שמש המיועדת לבנות מכל המגזרים. רבניות מלוות כל אחת קשר חם ואוהב לפרטים: 052-7672561

אי"ה יתקיים יום תענית דיבור עולמי באשדוד ביום שלישי ד' שבט החל מ- 8:00 בבוקר עד 5:00 אחה"צ בבי"כ ישמח משה רח' ברנר 28 אזור ה'. לפרטים: 054-6098938

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com